

คำวินิจฉัยของ นายจิระ บุญพจนสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๘๗/๒๕๕๘

วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ศาลจังหวัดราชบุรีสั่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๒๕๓/๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

บริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน โจทก์ฟ้องต่อศาลจังหวัดราชบุรี ให้บริษัท แวงกอก สกรีน โปรดักส์ จำกัด ที่ ๑ นายมานพ ทักษิณะมณี ที่ ๒ นายไพโรจน์ ทักษิณะมณี ที่ ๓ และ นายชัยวัฒน์ เชียงจิ่ง ที่ ๔ จำเลย ร่วมกันชำระหนี้ตามมูลหนี้เงินกู้ สัญญาขาย ลดเช็ค ตัวสัญญาใช้เงิน คำประกัน และจำนอง จำนวน ๕๔,๑๕๓,๓๕๒.๓๕ บาท พร้อมดอกเบี้ย ตามคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๒๕๓/๒๕๕๕ โดยกล่าวในฟ้องว่าเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้มีคำสั่งโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ให้บริษัทเงินทุน คาเธ่ย์ทรัสต์ จำกัด ระงับการดำเนินกิจการและให้องค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) นำทรัพย์สินของบริษัทเงินทุน คาเธ่ย์ทรัสต์ จำกัด ออกขายแล้ว ดำเนินการชำระบัญชีของบริษัทเงินทุน คาเธ่ย์ทรัสต์ จำกัด ตามพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๐ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ และเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๒ โจทก์ได้รับโอนทรัพย์สินของบริษัทเงินทุน คาเธ่ย์ทรัสต์ จำกัด มาเป็นของโจทก์โดยถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้นจึงทำให้โจทก์ได้รับมาซึ่งสิทธิเรียกร้องของบริษัทเงินทุน คาเธ่ย์ทรัสต์ จำกัด ที่มีต่อจำเลยทั้งสี่ โจทก์ได้ติดต่อทวงถามไปยังจำเลยทั้งสี่ให้ชำระหนี้หลายครั้ง แต่จำเลยทั้งสี่ก็เพิกเฉย โจทก์จึงได้มอบหมายให้ทนายความมีหนังสือทวงถาม และแจ้งบังคับจำนองไปยังจำเลยทั้งสี่ เพื่อให้ชำระหนี้ จำเลย ทั้งสี่ยังคงเพิกเฉย

จำเลยทั้งสี่ยื่นคำให้การปฏิเสธฟ้องโจทก์และต่อสู้ว่า เนื่องจากในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง ทำให้ไม่มีการชำระหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๕ และมาตรา ๒๑๕ เป็นเหตุให้จำเลยไม่ได้ตกเป็นผู้ผิดนัด และหลุดพ้นจากการชำระหนี้ มีความชอบธรรมที่จะได้รับการรับรองและคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญ และตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นอกจากนั้นจำเลยยังโต้แย้งว่า พระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ จำเลยทั้งสี่ได้ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดราชบุรี จำนวน ๒ คำร้อง คือ

LIART

คำร้องที่หนึ่ง ได้แย้งว่า พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มีผลใช้บังคับ เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๔ มีผลทำให้สินทรัพย์ด้อยคุณภาพ หรือสิทธิเรียกร้องในคดีที่รัฐหรือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย ถือหุ้นเกินร้อยละ ๕๐ ของหุ้นทั้งหมด ต้องโอนเข้า บสท. ตามพระราชกำหนด ฯ มาตรา ๓๐ ส่วนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพอื่น ๆ ที่รัฐหรือกองทุนเพื่อการฟื้นฟู ฯ ไม่ได้ถือหุ้นเกินร้อยละ ๕๐ จะโอนเข้า บสท. ได้ต้องมีคุณสมบัติตามพระราชกำหนด ฯ มาตรา ๓๑ หนี้ด้อยคุณภาพที่อยู่ในกลุ่มบริษัทเงินทุน ๕๖ แห่ง ที่ถูกปิดกิจการ ซึ่งรัฐหรือกองทุนเพื่อการฟื้นฟู ฯ ถือหุ้นอยู่เกินร้อยละ ๕๐ ของหุ้นทั้งหมดที่อยู่ในบังคับของมาตรา ๓๐ คลอดไป แต่หนี้ด้อยคุณภาพที่มีสถานภาพเช่นเดียวกับหนี้ด้อยคุณภาพที่ถูกโอนสิทธิเรียกร้องไปยังกองทุนต่างชาติ ในราคาร้อยละ ๒๐ ของต้นเงิน ตามพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน ฯ มีผลทำให้ลูกหนี้เสียสิทธิเข้า บสท. เป็นการเลือกปฏิบัติ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และมีผลทำให้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑ ถึงมาตรา ๔ มาตรา ๒๗ ถึงมาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๘ ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการรับรองสิทธิขั้นพื้นฐาน และรับรองสิทธิส่วนบุคคลให้มีความเท่าเทียมกันในทางกฎหมาย ไม่สามารถบังคับใช้ได้ ดังนั้น หนี้ด้อยคุณภาพในคดีนี้และคดีอื่น ๆ ทั้งประเทศต้องโอนเข้า บสท. ตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ฯ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ฯ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ออกโดยยกเว้นรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิบุคคลตามกฎหมายและขัดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานที่บุคคลได้รับเท่าเทียมกันในทางกฎหมายจะเลือกปฏิบัติมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ดังนั้นมาตรา ๓๑ แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ฯ จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑ ถึงมาตรา ๔ มาตรา ๒๖ ถึงมาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๘ อันเป็นหลักมนุษยธรรม และเป็นหลักสากลที่รองรับสิทธิบุคคล ต้องด้วยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ไม่มีผลบังคับใช้ได้ จึงขอให้ศาลสง่างคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ฯ มาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

คำร้องที่สอง ได้แย้งว่า หนี้ในคดีนี้เกิดขึ้นครั้งแรก ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๐ และภายหลังก่อนนี้ขึ้นแล้ว ได้มีพฤติการณ์อันเป็นเหตุสุดวิสัย ทำให้จำเลยกลายเป็นพันวิสัยที่จะชำระหนี้ได้

รัฐบาลเรียกว่าเป็นวิกฤตเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๔๑ ว่าวิกฤตเศรษฐกิจอย่างร้ายแรงดังกล่าว ได้เป็นที่ประจักษ์แก่บุคคลทั่วไป จึงไม่ต้องสืบพยานและไม่สามารถต่อรองให้เห็นเป็นอย่างอื่น ซึ่งมีผลผูกพันศาลยุติธรรม คณะรัฐมนตรี รัฐสภา และหน่วยงานของรัฐตามรัฐธรรมนูญ ส่งผลกระทบทำให้เจ้าหน้าที่ ๖ ๓ ธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวก็ตกเป็นของต่างชาติ และธนาคารที่สุจริตจะเพิ่มทุน ต้องถูกถอนใบอนุญาต ปิดกิจการไป ๕ ธนาคาร บริษัทเงินทุนที่สุจริตจะเพิ่มทุน ต้องถูกถอนใบอนุญาต ปิดกิจการไปจำนวน ๕๖ บริษัท ส่งผลกระทบทำให้ทรัพย์สินมีราคาตกต่ำกว่ามูลค่าที่แท้จริงร้อยละ ๖๐ ถึง ๗๐ ส่งผลกระทบต่อค่าเงินบาทซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากอัตรา ๒๕ บาท ต่อ ๑ เหรียญสหรัฐ เป็น ๔๐ กว่าบาท ต่อ ๑ เหรียญสหรัฐ รวมทั้งส่งผลกระทบต่อจำนวน ซึ่งเป็นลูกหนี้กลายเป็นบุคคลสุจริตจะชำระหนี้ได้ ทำให้จำนวนได้รับควบคุมครองสิทธิไม่ตกเป็น ผู้ผิดนัด และให้พักหนี้ชั่วคราว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘ มาตรา ๑๕๐ มาตรา ๒๐๕ และมาตรา ๒๑๕ และมีสิทธิที่จะได้รับการพักหนี้ชั่วคราวจนกว่าวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ หรือพหุการณ์อันเป็นเหตุสุจริตจะจบสิ้น หรือจนกว่า ค่าเงินบาทกลับมาอยู่ที่เดิม (จำนวน ๒๕ บาท ต่อ ๑ เหรียญสหรัฐ) ประกอบกับสิทธิที่จะถือว่าจำนวนมิได้ผิดนัดชำระหนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๕ สิทธิที่จะได้รับการพักหนี้ชั่วคราว โดยถือว่าหลุดพ้นจากการชำระหนี้ชั่วคราว ตามมาตรา ๒๑๕ เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอันชอบธรรมที่มีได้ละเมิดสิทธิของโจทก์ เพราะมีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๗ ถึงมาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๘ ได้รับรองไว้ อย่างชัดเจน การที่โจทก์ฟ้องจำนวนให้ชำระหนี้ในคดีนี้ จึงเป็นการฟ้อง การพิจารณา การพิพากษา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔ และมาตรา ๒๐๔ ซึ่งเป็นการใช้สิทธิที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๗ ถึงมาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๘ และตกเป็นโมฆะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔ และมาตรา ๒๐๔ ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

ศาลจังหวัดราชบุรีเห็นว่า เป็นกรณีที่คู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ จึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวและส่งความเห็นของจำเลยทั้งสี่ไปยังสำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อดำเนินการส่งไปตามทางการ เพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป และสำนักงานศาลยุติธรรมได้ส่งคำร้องที่เป็นความเห็นของจำเลยทั้งสี่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ โดยสรุปว่า คำร้องดังกล่าวมีประเด็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ดังนี้

๑. พระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

๒. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔ และมาตรา ๒๐๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

ความละเอียดของคำฟ้อง คำให้การและคำร้องของจำเลยทั้งสี่ ปรากฏตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (คำวินิจฉัยกลาง) แล้ว

สำหรับปัญหาข้อ ๑ ที่ว่า “พระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่” ปัญหานี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๘๖/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ แล้วว่า พระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓๑ ไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ จึงไม่ต้องวินิจฉัยประเด็นดังกล่าวซ้ำอีก

คงเหลือปัญหาข้อ ๒ ที่ว่า “ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔ และมาตรา ๒๐๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ และมาตรา ๓๐ หรือไม่”

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

“มาตรา ๓ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

LIRT

“มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่ง รัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพ ได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

“มาตรา ๕๕ เมื่อมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้น เกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลใดตามกฎหมายแพ่ง หรือบุคคลใดจะต้องใช้สิทธิทางศาล บุคคลนั้นชอบที่จะเสนอคดีของตนต่อศาลส่วนแพ่งที่มีเขตอำนาจได้ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายแพ่งและประมวลกฎหมายนี้”

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“มาตรา ๑๕๔ ด้วยอำนาจแห่งมุลหนี เจ้าหนี้อย่อมมีสิทธิจะเรียกให้ลูกหนีชำระหนี้ได้ อนึ่ง การชำระหนี้ด้วยวงคเว้นการอันใดอันหนึ่งก็ย่อมมีได้”

“มาตรา ๒๐๔ ถ้าหนีถึงกำหนดชำระแล้ว และภายหลังแต่นั้นเจ้าหนีได้ให้คำเตือนลูกหนีแล้ว ลูกหนียังไม่ชำระหนี้ไซ้ ลูกหนีได้ชื่อว่าผิดนัดเพราะเขาเตือนแล้ว

ถ้าได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทิน และลูกหนีมิได้ชำระหนี้ตามกำหนดไซ้ ท่านว่าลูกหนีตกเป็นผู้ผิดนัดโดยมีพักต้องเตือนเลย วิธีเดียวกันนี้ท่านให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าก่อนการชำระหนี้ ซึ่งได้กำหนดเวลาลงไว้อาจคำนวณนับได้โดยปฏิทินนับแต่วันที่ได้บอกกล่าว”

พิเคราะห์แล้ว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ บัญญัติถึงการที่บุคคล จะใช้สิทธิฟ้องร้องยังโรงศาล ผู้นั้นต้องเป็นผู้ถูกโต้แย้งสิทธิก่อน เช่นลูกหนีไม่ยอมชำระหนี้เมื่อมีหน้าที่ ต้องชำระ หรือเป็นกรณีที่ต้องใช้สิทธิทางศาลเช่นกรณีทายาทขอเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย เป็นต้น ส่วนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔ เป็นเรื่องของผู้อยู่ในฐานะเจ้าหนี ้อย่อมมีสิทธิจะเรียกให้ผู้อยู่ในฐานะลูกหนีกระทำการชำระหนี้ได้ การชำระหนี้ตามมาตรา ๑๕๔ อาจเป็นด้วยวงคเว้นการอันใดอันหนึ่งก็ได้ เช่นมีข้อตกลงกันว่าจะไม่ทำการค้าสินค้าประเภทใด

ในถนนใดเพื่อแข่งขันกัน เป็นต้น และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๔ เป็นกรณีบัญญัติถึงการผิดนัดของลูกหนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร เมื่อลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดแล้ว ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบสูงกว่าปกติ เช่นต้องเสียดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๒๔ เป็นต้น บทบัญญัติทั้งสามมาตราที่ยกเป็นประเด็นดังกล่าว ใช้บังคับแก่บุคคลผู้อยู่ในสถานะอย่างเดียวกันโดยเสมอกัน จึงไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ ระบุถึงอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หากได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔ และมาตรา ๒๐๔ แต่อย่างใด จึงไม่มีกรณีขัดหรือแย้งต่อกัน

อาศัยเหตุดังได้พิจารณา มา จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔ และมาตรา ๒๐๔ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ และมาตรา ๓๐

นายจิระ บุญพจนสุนทร
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ